Obsah

Předmluva 3

ŘEČNICKÉ UMĚNÍ 11

Stručné dějiny řečnického umění 13

Vznik a rozkvět rétoriky v antickém Řecku 13
Řečnické umění starého Říma 26
Antická rétorika a křesťanský středověk 32
Člověk a jazyk v době renesance, humanismu a reformace 37
Barokní theatrum mundi – osvícená rétorika 41
Rétorika mezi ancien régime a revolucí 1848/49 47
Jazyk a politika ve 20. století 52

Příručka řečnického umění 57

Úvod 57
Druhy a formy projevů 58
Všeobecně 58
Projev, přednáška, referát 58
Moderování, řízení schůze a diskuse 59
Formy projevů 60

Příprava 65
Shromažďování látky a materiálu 65
Projevy při určitých příležitostech 66

Členění a ztvárnění 69
Úvod 69
Hlavní část 74
Závěrečná část 74
Jak si rozčlenit svůj projev 75
Pětivětí a jeho varianty 79

Poslední fáze zpracování 80
Vypilování 80
Rukopis 80
Příprava konceptu projevu pomocí myšlenkové mapy (Mind-mapping) 82

Volba slov a ozdoby řeči 88
Volba slov 88
Řečnické ozdoby 92
Tropy 93
Slovní figury 94
Myšlenkové figury 97

Dokazování a argumentace 102
Dokazování 102
Výstavba argumentačního řetězce 104
Zacházení s námitkami 104
Rétorické taktiky 105

Rétorika a rozhovor 106
Obecně 106
Co je rozhovor? 108
Co je to zpráva? 109
Jak efektivně komunikovat? 112
Komunikační prostředky 113
Metakomunikace 122
Poselství „Já“ 123
Prozodické dorozumívací signály 125
Mimojazykové komunikační prostředky 128
Jak utvářet rozhovor? 132

Jak správně pronášet řeč 136
Řečník a jeho posluchači 136
Hlas a tón1 137
Mimika a gesta 1 139
Jak nakládat s trémou 140
Technika a situace 142
Pomoc v nouzi 144
Obratně mluvit, umně odrážet 145
Dokonalé přípitky 147
Dobrá rada 150

VZOROVÉ PROSLOVY 153

Připomínky k vzorovým proslovům 155

Projevy v rodinném a přátelském kruhu 157
Projev syna k matčiným padesátinám 157
Projev k manželčiným narozeninám 158
Projev k šedesátinám přítele 159
Proslov sestry k bratrovým šedesátinám 160
Proslov k sedmdesátinám významného přítele 162
Řeč vnučky k 75. narozeninám dědečka 162
Proslov kmotry při křtu 163
Řeč kmotra při křtu 164
Projev kmotra při křtu prvorozeného syna 165
Řeč otce k zásnubám dcery 166
Svatební řeč otce nevěsty (l) 167
Svatební řeč otce nevěsty (2) 168
Svatební řeč otce nevěsty (3) 169
Svatební řeč přítele novomanželů 170
Proslov ženichova syna při svatbě staršího páru 171
Proslov na svatbě přítele z šachového klubu 172
Řeč snachy ke stříbrné svatbě manželových rodičů 173
Proslov syna ke zlaté svatbě rodičů 175
Proslov přítele rodiny ke zlaté svatbě 177

Proslov starosty ke zlaté svatbě 178
Pozdravná řeč k zahájení zahradní slavnosti pro děti i dospělé 178
Děkovná řeč za pozvání k zahradní dětské slavnosti 180
Proslov člena kuželkářského (nebo jiného) klubu při návštěvě přátel v jejich letním sídle 181
Řeč kolegyně k hostitelce na zahradní slavnosti 181
Řeč při vánočním setkání v kruhu rodiny 182
Řeč k oslavě Silvestra 183
Pozdravení hostů při domácím koncertě 184
Poděkování hostitelce za slavnostní večeři 184
Chvalořečení dámám 185
Řeč dědečka při oslavě maturity jeho vnučky. 186
Řeč na třídní schůzce bývalých spolužáků 187
Děkovný projev jedné z účastnic schůzky 189
Řeč přítele ke koupi auta 189
Gratulace při křtu jachty (motorového člunu) 190
Řeč přítelkyně k zasvěcení nového domu 191
Řeč pána domu při zasvěcení nové domácnosti 192

Smuteční proslovy 193
Projev přítele u hrobu pětadvacetiletého mladíka, který odešel ze světa dobrovolně 193
Projev nad hrobem přítele 194
Smuteční projev spolupracovníka k úmrtí kolegy 195
Smuteční proslov nadřízeného k úmrtí mladého spolupracovníka 196
Smuteční projev představeného k úmrtí staršího spolupracovníka 197
Kolegové se loučí se spolupracovnicí 198
Smuteční projev nad obětmi katastrofy 199

Proslovy při obchodních a pracovních příležitostech 200
Proslov obchodního ředitele k podnikovému jubileu 200
Projev druhého obchodního ředitele k podnikovému jubileu 201
Blahopřejný proslov při výročí otevření restaurace 203
Děkovný proslov majitelky restaurace 205
Proslov k 25. výročí zaměstnání 206
Proslov člena představenstva k 40. pracovnímu výročí vedoucího oddělení 208
Proslov k 25. výročí práce vedoucího školicího střediska 209
Proslov vedoucího organizace k narozeninám šéfa 211
Proslov spolupracovníka k šéfovým padesátinám 212
Proslov při narozeninách kolegy 214
Poděkování oslavence 214
Proslov vedoucího úřadu při představování nového přednosty oddělení 214
Proslov dosavadního vedoucího oddělení při předávání funkce 215
Proslov úředníka nastupujícího do nové funkce 216
Přivítání kolegy, který se po delší nemoci vrací opět do práce 217
Proslov šéfové na rozloučenou se spolupracovnicí 217
Proslov spolupracovníka při přeložení představeného na nové místo 218
Proslov představeného při odchodu zaměstnance do důchodu 219
Proslov spolupracovnice na rozloučenou se šéfem 220
Proslov odstupujícího vedoucího pracovníka na rozloučenou 221
Proslov šéfa podniku při rozloučení se spolupracovnicí 223
Proslov členky odborové organizace při loučení se spolupracovnicí 223
Poděkování odcházející zaměstnankyně 224
Poděkování prokuristy při odchodu ze zaměstnání 225

Proslov při podnikové vánoční oslavě 226
Vánoční proslov představeného k zaměstnancům 227
Proslov při setkání důchodců 228
Proslov člena představenstva při zahájení činnosti nové firemní pobočky 229
Koncepční a motivační proslov šéfa s. r. o. k vedoucím pracovníkům 231
Motivační proslov ke spolupracovníkům při výroční uzávěrce 234
Proslov k zaměstnancům před zahájením veletrhu 236
Proslov k personálu, který zajišťoval průběh veletrhu 238
Proslov zástupce ředitele k vedoucím oddělení při reorganizaci podniku 238
Proslov vedoucí pracovnice o nastávající reorganizaci podniku 240
Proslov vedoucího podniku při podnikové schůzi na téma „mzdy". 242
Proslov vedoucího odborů k tématu „mzdy" 243
Proslov na téma „osobnost manažera" 244
Proslov před prohlídkou závodu 246
Pozdravný projev ředitele podniku k hostům při prohlídce závodu 247
Poděkování účastníka exkurze po podniku 247
Proslov k přítelkyni, která se právě osamostatnila 248

Proslovy v klubech, spolcích a svazech 249
Proslov při zahájení schůze valné hromady 249
Proslov ke Svazu spotřebitelů (I) 251
Proslov ke svazu spotřebitelů (II) 252
Projev při příležitosti výroční schůze tenisového klubu 253
Proslov při výroční členské schůzi sportovního klubu 254
Proslov v klubu seniorů 255
Proslov vedoucího domu mládeže k rodičům dětí o závažných problémech s výchovou mladistvých 257
Odpověď na proslov vedoucího domu mládeže 258
Proslov předsedy muzejního spolku při přijímání nových členů 259
Proslov na počest zasloužilého člena spolku 260
Proslov při oslavách 25letého výročí ženského spolku 261
Proslov velitele hasičů při výročí založení hasičského sboru 263
Proslov velitele spřáteleného hasičského sboru 264
Proslov při příležitosti výročí založení zahrádkářské kolonie 265
Proslov po vítězném sportovním utkání 266
Proslov po sportovní porážce 267
Proslov vedoucího zimního sportovního střediska při uvítání skupiny sportovců 267
Poděkování účastníků lyžařského kurzu 268
Zahajovací proslov při jarní oslavě spolku zahrádkářů 268
Proslov na spolkové vánoční zábavě 269
Zahajovací proslov na dobrovolném večírku 270

Projevy při veřejných příležitostech 272
Projev ředitele školy při maturitní oslavě 272
Proslov učitele hudby k slavnostnímu zakončení docházky do základní školy 273
Projev vedoucího mistra k učňům při ukončení jejich výuky 274
Řeč k příležitosti oslavy předávání mistrovských osvědčení 276
Proslov k zahájení dne otevřených dveří v dílnách ústavu pro postižené děti 276
Odpověď a poděkování rodičů 278
Projev při otevření sjezdu (zahájení v pondělí) 278
Uvítání účastníků na semináři k tématu „Vědět znamená mít moc" 280
Proslov k zahájení semináře na téma „Společně pracovat — navzájem se učit" 282

Závěrečný proslov pro účastníky kongresu na téma „Člověk jako jedinec ve společnosti“ 284
Projev předsedy rady církevní obce na rozloučenou s farářem 285
Proslov k uvedení nového faráře do úřadu 286
Projev předsedy farní rady při příležitosti zasvěcení oltáře 287
Projev předsedy církevní rady při pokládání základního kamene pro církevní dětský domov 288
Pozdravný projev starosty při pokládání základního kamene pro církevní denní dětský domov 289
Projev probošta při kladení základního kamene pro církevní dětský domov (školku) 290
Proslov u příležitosti položení základního kamene pro nové bytové a obchodní centrum 291
Proslov ředitele kulturního centra k otevření výstavních prostor v bývalém klášteře 293
Proslov k zahájení výstavy 294
Úvodní slovo k večeru lyrické poezie 295
Proslov při udílení cen ve fotografické soutěži 297
Projev starosty při otevírání víceúčelové haly 298
Projev předsedkyně občanského sdružení pro přeměnu jedné frekventované ulice na zónu s omezeným provozem 300
Projev zástupce stavebního úřadu k přeměně jedné ulice na zónu s omezeným provozem 301
Projev k tisíciletému výročí založení města 302
Projev k 1. Máji 303
Projev k odhalení pomníku 304
Projev mladého účastníka na shromáždění mládeže 305
Odpověď jednoho ze starších zástupců 305
Projev na téma „společnost bez automobilů — utopie?“ 306